

# RIMSKA KNJIŽEVNOST

Rimska književnost je književnost, ki je nastajala v starem Rimu in je trajala do obdobja poznega cesarstva. Izbrala sem si jo zato, ker je nisem preveč dobro poznala in sem s tem govornim nastopom imela priložnost, da jo bolje spoznam. Drugače pa se mi zdi Antika zelo zanimivo in razgibano obdobje, ki je imelo velik vpliv tudi na kasnejša obdobja in se mi zdi prav, da jo poznam.

Razvila se je v močni odvisnosti od grške. Do leta 240 pr. n. št. so na ozemlju rimske republike obstajale samo ljudske pesniške in pripovedne tradicije, kar pa še ne prištevamo v književnost. Leta 240 pr. n. št. je ujet Grk Livius Andronikos prevedel v latinščino Odisejo, kar je prvi evropski prevod sploh. To delo pomeni začetek rimske književnosti.

Po prvem prevodu so Rimljani začeli prevajati vse najpomembnejše zvrsti grške književnosti: tragedijo, komedijo, ep, elegijo, epigram, odo, zgodovinsko, filozofsko, moralistično in govorniško prozo, roman in krajše zgodbe. Poleg vrst in zvrsti so od Grkov prevzeli tudi mitologijo, snovi, motive in stil.

Glavni zgledi Rimljanom so bili Homer, Apolonij Rodoški, Arhiloh, Sapfo, Ankreon in še mnogi drugi. Edina zvrst, ki so jo razvili samostojno in je postala značilno rimska, je satira. Grške vzorce so nasploh prevzemali v skladu s svojo socialno, zgodovinsko in kulturno tradicijo. Zato je rimska književnost po svojih bistvenih potezah v marsičem močno drugačna od grške. Njena glavna značilnost je ta, da je manj spontana in bolj racionalna, po motivih in idejah pa bolj univerzalna in civilizacijska.

Ko govorimo o razvoju rimske književnosti delimo na 4 glavna obdobja:

- **arhaična doba:** tu je prišlo do prvih epskih poskusov, prve tragedije in komedije s samim vrhom komedije, začetek satire, zgodovinske in filozofske proze.
- **zlati vek** sega do leta 14. n. št., prinesel je najprej razcvet govorništva in zgodovinskega, poezije, epa, vrh lirike
- **srebrni vek** sega do leta 117; Razvoj prej naštetih oblik, pojavi se roman
- **obdobje poznega cesarstva** traja do 476; to je doba upada rimske književnosti. Poleg romana je to obdobje zapustilo še nekatere vidnejše primerke lirike in epskega pesništva, obenem pa z novo krščansko književnostjo že zapuščalo antično literarno tradicijo.

Rimska dramatika je gojila zlasti tragedijo in komedijo, obe prevzeti od Grkov. V celoti se je ohranilo le nekaj del. Še pomembnejše za razvoj evropske dramatike so bile komedije Plavta in Terencija, ki sta se uvrstila v sam vrh rimske komedije. Njunja dela so večinoma nastala po predlogah, kot predelave, včasih celo združitev več komedij v eno. Vsebinsko pa so bile prilagojene rimskim razmeram, vendar pa so v idejah ohranile grške poteze.

V rimsko liriko, spada zlasti razvoj pesniških zvrsti in oblik: ljubzenskih pesmi, elegij, satir, od, epigramov... Avtorji so bili Lukrecij, Katul, Horacij, Tibul, Propertij...

Rimska proza obsega podobno kot grška predvsem polliterarne zvrsti. Šele kasneje se jim je pridružil roman. Prvi začetnik rimske proze je Mark Tulij Cicero s svojimi sodnimi in političnimi govori, zlasti pa s številnimi pismi. Julij Cezar, Tit Livij, Plinij starejši in mlajši, Tacit, Svetonij, in drugi so zapustili številne spise, pisma, opise in življenjepise. Primeri: O galski vojni (Julij Cezar), Od ustanovitve mesta (Tit Livij), Naravna zgodovina (Plinij starejši), Germania (Tacit)...

Rimska književnost je imela velik vpliv na razvoj slovenske umetne književnosti od razsvetljenstva naprej, najbolj s pesniškimi deli. Velik pomen je ohranila za našo romantično književnost. Motivni, miselni in oblikovni zgled rimske poezije, pa tudi proze je ostal važen še v dobi med romantiko in realizmom (Levstik, Stritar), pešati je začel z realizmom in skoraj odmrnil v moderni. Prevajanje iz rimske književnosti se je začelo že v 18. stol. s Pohlinom, se nadaljevalo v 19. stol. in doseglo vrh v 20. stol., ko je vrsta prevajalcev poslovenila skoraj vsa dela rimske dramatike, poezije in proze. Med prevajalci so bili Sovre, Glonar, Gantar in drugi.